

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 540/2022-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Ivana Fiačana (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Jánom Garajom, MBA, advokátom, Hviezdoslavova 2, Poprad, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 8CoP/75/2022 z 21. júla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu rodiny podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 4 a § 28 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 8CoP/75/2022 z 21. júla 2022. Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

2. Rodičovské práva a povinnosti sťažovateľky ako matky a jej bývalého manžela k ich maloletému synovi boli upravené rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 3P/79/2018-417 zo 6. mája 2020 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 8Cop/251/2020-699 z 30. apríla 2021, ktorým súd zveril maloletého do osobnej starostlivosti otca, sťažovateľku zaviazal prispievať na výživu maloletého, ako aj určil jej styk s maloletým.

3. Dňa 23. júna 2021 podala sťažovateľka návrh na výkon rozsudku Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 3P/79/2018-417 zo 6. mája 2020 týkajúci sa úpravy styku s maloletým synom. Okresný súd Spišská Nová Ves 3. februára 2022 uznesením výkon rozhodnutia nariadil.

4. Proti tomuto uzneseniu podal otec maloletého odvolanie. O odvolaní rozhodol Krajský súd v Košiciach napadnutým uznesením tak, že uznesenie o nariadení výkonu rozhodnutia zmenil tak, že návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že skúmal, či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinný nemôže podrobovať rozhodnutiu, a v prípade ich zistenia, či ich je možné odstrániť (§ 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti

Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých). Po oboznámení sa so skutkovým stavom, vyjadrením kolízneho opatrovníka, krajskej prokuratúry, povinného a najmä maloletého, ktorý má 10 rokov, dospel k záveru, že nútený výkon rozhodnutia nie je v záujme maloletého, a to predovšetkým s poukazom na jeho úplné odmietanie sťažovateľky, vzhľadom na správanie sťažovateľky (vykrikovanie na ulici pri jeho preberaní, volanie polície, klopanie na okne v škole) a traumatizujúci zážitok zo začiatku roku 2021, kedy mala sťažovateľka maloletého neoprávnene odlúčiť od povinného. Odvolací súd posudzoval aj možnosť odstránenia dôvodov, pre ktoré nedochádza k dobrovoľnému plneniu, a poukazuje na ním nariadenú povinnosť podrobiť sa psychologickému poradenstvu, čo však nespĺnilo účel. Zo správy psychologičky vyplynulo, že sťažovateľka neprejavila skutočný záujem o odborné poradenstvo a za hlavnú prekážku považuje psychologička pretrvávajúci negatívny postoj oprávnenej voči povinnému. Tiež krajský súd poukázal na to, že súd prvej inštancie nariadil uznesením mediačné konanie, ktorú mediátor zhodnotil ako neúčelnú. V danej situácii súd nepovažoval použitie donucovacích opatrení za súladné so záujmom maloletého, čo by napokon mohlo ešte viesť k zhoršeniu vzťahov medzi maloletým a sťažovateľkou.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti uzneseniu krajského súdu, ktorým zmenil uznesenie súdu prvej inštancie a návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia zamietol, podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť.

6. Sťažovateľka v sťažnosti prevažne popisuje skutkový stav, k dôvodom porušenia jej základných ľudských práv sa vyjadruje len stručne, všeobecne a pomerne vágne na s. 8 ústavnej sťažnosti. Poukazuje na to, že zamietnutím návrhu na výkon rozhodnutia došlo k odobreniu protiústavného stavu, ktorý spočíva v hrubom, trvalom, vedomom, svojvoľnom a absolútnom nerešpektovaní rodičovských práv sťažovateľky. Právo na styk s dieťaťom je ústavou garantované a vzhľadom na to, že styku sťažovateľky s maloletým nebráni žiadny dôvod, nemá napadnuté uznesenie oporu v zákone, je nedôvodné, svojvoľné a arbitrárne. Sťažovateľka nebola ako matka obmedzená na jej rodičovských právach ani ich nebola pozbavená, avšak krajský súd vychádzal zo stavu, ako keby tomu tak bolo. Styku s maloletým nebráni žiadna prekážka, len svojvoľné rozhodnutie otca sťažovateľke syna odňať.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou (III. ÚS 391/09). Ústavný súd preskúmava len to, či zákony neboli vyložené spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08).

8. Rozhodovanie ústavného súdu je postavené na princípe subsidiarity, ktorá je vyjadrená v § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého *„ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu*

priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd“. Vzhľadom na to, že predmetom preskúmania má byť uznesenie krajského súdu, ústavný súd sa zaoberal tým, či sa sťažovateľka nemohla domáhať preskúmania napadnutého rozhodnutia v rámci sústavy všeobecného súdnictva a či nemala k dispozícii opravný prostriedok, ktorým ešte mohla pre ňu nepriaznivé rozhodnutie zvrátiť.

9. Právna úprava výkonu rozhodnutí vo veciach starostlivosti o maloletých je upravená v Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej aj „CMP“), konkrétne v jeho štvrtej časti. Táto časť neobsahuje osobitné ustanovenia o opravných prostriedkoch. Civilný mimosporový poriadok obsahuje vo všeobecnej časti osobitné ustanovenia o dovolaní, ktoré sú obsiahnuté v § 76 a § 77, avšak netýkajú sa rozhodnutí vo veciach výkonu vo veciach maloletých (tzv. personálnej exekúcie). Preto je potrebné v zmysle § 2 ods. 1 CMP aplikovať Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Preskúmanie procesného postupu a právneho posúdenia, ktoré napáda sťažovateľka v tejto ústavnej sťažnosti, je možné v rámci dovolacieho konania. Prípustnosť dovolania je vymedzená v § 419 – § 423. Dovolanie je v zásade prípustné pre tzv. vady zmätočnosti, a to proti rozhodnutiam vo veci samej alebo proti rozhodnutiam, ktorým sa konanie končí (§ 419 CSP). Je nepochybné, že napadnuté uznesenie je rozhodnutím, ktorým sa predmetné vykonávacie konanie končí. Takže pokiaľ by išlo o prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti, mohla sťažovateľka podať dovolanie. Dovolanie je takisto prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je vymenovaná v písm. a) až c). V prípade sťažovateľky išlo o rozhodnutie, ktorým bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenené, a v spojení s dovolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia (§ 432 CSP) by mohlo byť tiež preskúmateľné v dovolacom konaní. Takisto nejde o prípad vylúčenia dovolania v zmysle § 421 ods. 2 CSP.

10. Zákon o ústavnom súde stanovuje určité obmedzenia, kedy ústavný súd nemôže ústavnú sťažnosť prejednať. Jedným z týchto obmedzení je aj povinnosť vyčerpať dostupné opravné prostriedky v rámci systému všeobecného súdnictva. Toto obmedzenie má svoje opodstatnenie, a to práve v tom, že sú to primárne všeobecné súdy, ktoré majú rozhodovať o jednotlivých hmotných právach účastníkov konania. Činnosť ústavného súdu nastupuje až následne a je obmedzená len na skúmanie toho, či je výklad všeobecných súdov v prípustných ústavnoprávnych limitoch, nemôže teda preskúmať vec v celej jej šírke. Pokiaľ by takéto obmedzenie neexistovalo, ústavná sťažnosť by tak mohla nahradiť určité opravné prostriedky a zmariť ich účel, čo je neprípustné.

11. Na okraj treba dodať, že ústavný súd preskúmal aj aktuálnu rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu v otázke prípustnosti dovolania proti uzneseniam vydaným v konaniach o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých. Z nej vyplýva, že podľa najvyššieho súdu je dovolanie proti rozhodnutiam vydaných v konaniach o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých prípustné len podľa § 421 CSP (pozri rozhodnutia č. k. 4Cdo/6/2021, 9Cdo/13/2020, 5Cdo/207/2018, 4Cdo/47/2020), nie však podľa § 420 CSP, teda z dôvodov zmätočnosti. S týmto názorom sa nemožno stotožniť. Najvyšší súd neprípustnosť dovolania podľa § 420 CSP vyvodzuje z toho, že rozhodnutie vo veciach výkonu maloletých podľa CMP nie je ani rozhodnutím vo veci samej, čo je akceptovateľný výklad, ale ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, čo nie je akceptovateľný výklad. Aj v konaní o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých totiž súd môže vydať také rozhodnutie, ktorým sa *konanie o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých* končí, napr. uznesenie o zastavení konania alebo uznesenie o zamietnutí návrhu na výkon rozhodnutia a pod.

12. Prípustnosť dovolania aj proti konečným rozhodnutiam, avšak nie v konaní o veci samej, bola už na úrovni ústavného súdu, ako aj najvyššieho súdu riešená, a to pri dvoch kategóriách rozhodnutí. Prvou boli rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým bolo s konečnou platnosťou rozhodnuté o trovách konania (teda o otázke, ktorá nie je vecou samou). V tejto otázke to bol práve ústavný súd, ktorý korigoval prax najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania voči týmto uzneseniam (nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018, uverejnený v ZNaU pod č. 74/2018) a vyslovil, že dovolanie podľa § 420 CSP proti uzneseniam odvolacieho súdu, ktorými s konečnou platnosťou rozhodol o nároku na náhradu trov konania, je prípustné. Tento právny názor bol nasledovaný nielen v rozhodovacej praxi ústavného súdu, ale napriek opačne ustálenej rozhodovacej praxi vyjadrenej v R 73/2018 aj v ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu, napr. č. k. 2 Cdo 89/2020, 4 Cdo 155/2020 alebo 4 Cdo 70/2020 a napokon aj v rozhodnutí veľkého senátu najvyššieho súdu č. k. 1VObdo/2/2021, ktorý prijal záver, že *rozhodnutím, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania vád zmätočnosti v zmysle ust. § 420 CSP, je aj rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol s konečnou platnosťou o odvolaní proti výroku o náhrade trov konania*. Druhou skupinou sú rozhodnutia vydané v exekučnom konaní, pri ktorých sa aplikuje Exekučný poriadok účinný do 31. marca 2017, teda Exekučný poriadok, ktorý neobsahuje osobitnú úpravu o neprípustnosti dovolania (teraz § 202 ods. 4 Exekučného poriadku), a preto sa na tieto exekučné konania aplikuje CSP (podobne ako v prejednávanej veci). V týchto exekučných konaniach najvyšší súd prijal záver, že rozhodnutia v exekučných konaniach nie sú síce rozhodnutiami vo veci samej, avšak pripustil, že v exekučnom konaní môže súd vydať také rozhodnutia, ktoré možno považovať za rozhodnutia, ktorými sa (exekučné) konanie končí, napr. uznesenie o zastavení exekúcie (pozri napr. rozhodnutia č. k. 3Oboer/25/2017, 3Oboer/22/2018, 3Oboer/27/2018, 2Oboer/17/2021). Obdobou takéhoto rozhodnutia, ktorým sa konanie o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých končí, je aj uznesenie odvolacieho súdu, ktorým zmenil uznesenie súdu prvého stupňa a návrh na výkon rozhodnutia zamietol. Týmto odvolacím rozhodnutím sa vykonávacie konanie prakticky skončilo. Preto je namieste pripustiť dovolanie aj voči rozhodnutiam vydaným v konaniach o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých, a to aj podľa § 420 CSP (nielen podľa § 421 CSP), ktorými sa konanie o výkon rozhodnutia končí.

13. Ústavný súd na základe už uvedeného odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu